



**ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΑΞΗΣ:**  
**«ΑΝΟΙΚΤΑ ΨΗΦΙΑΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ  
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ», ΚΩΔΙΚΟΣ MIS: 374664**

**ΤΙΤΛΟΣ ΥΠΟΕΡΓΟΥ:**  
**«ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ, ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ  
ΙΔΡΥΜΑΤΙΚΗΣ ΠΛΑΤΦΟΡΜΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ»,  
α/α: 1**

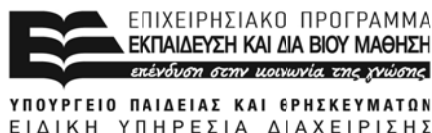
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» (Ε.Π.Ε.Δ.Β.Μ.) 2007-2013,  
Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων

Άξονας Προτεραιότητας 2: «Αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης και προώθηση  
της κοινωνικής ενσωμάτωσης στις 3 Περιφέρειες Σταδιακής Εξόδου»

Συγχρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.) και από Εθνικούς  
Πόρους, μέσω του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.) του Υπουργείου  
Παιδείας και Θρησκευμάτων

Δράση: «Αξιολόγηση της Πράξης»

Παραδοτέο: Έκθεση Αξιολόγησης



Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

# Περιεχόμενα

Περιεχόμενα.....	2
Εισαγωγή.....	3
Προετοιμασία της Πράξης.....	3
Υλοποίηση της πράξης.....	4
Αξιολόγηση των Αποτελεσμάτων .....	5
Συμπεράσματα - Προτάσεις.....	6

# Εισαγωγή

Η πράξη “Ανοικτά Ψηφιακά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας» παρουσίασε σημαντικές προκλήσεις κατά την υλοποίησή της, τόσο από τεχνικής απόψεως όσο και από διαχειριστικής. Αυτό οφειλόταν στο γεγονός της εμπλοκής πολλών προσώπων (μελών ΔΕΠ, τεχνικών, διοικητικών υπαλλήλων, κλπ) αλλά και μεγάλου μέρους της υποδομής του Πανεπιστημίου. Παρά τις αντιξοότητες που παρατηρήθηκαν, η πράξη υλοποιήθηκε στο μεγαλύτερο μέρος, ή τουλάχιστον κατ’ αυτό που αποτελούσε και το σημαντικότερο κατά την άποψη μας αντικείμενο της: την προσφορά «ολοκληρωμένων» ανοικτών ψηφιακών μαθημάτων στο ευρύ κοινό. Στις παραγράφους που ακολουθούν παρουσιάζονται τα προβλήματα που εμφανίστηκαν κατά την υλοποίηση της πράξης και αξιολογείται το συνολικό της αποτέλεσμα.

## Προετοιμασία της Πράξης

Κατά την σχεδίαση της πράξης αυτής, ένας από τους βασικούς προβληματισμούς μας ήταν η ανταπόκριση των μελών ΔΕΠ του Πανεπιστημίου Μακεδονίας στην πρόσκληση για ανάπτυξη ανοικτών ψηφιακών μαθημάτων. Επειδή δεν υπήρχε επαρκής χρόνος ούτε για λεπτομερή ενημέρωση όλων των μελών ΔΕΠ αλλά ούτε και για προσωπική επικοινωνία με κάθε μέλος ΔΕΠ ξεχωριστά, έγινε μόνο πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για προσφορά μαθημάτων με ιδιαίτερη βαρύτητα τα «πλήρη» μαθήματα (A+), δηλαδή αυτά που θα περιελάμβαναν και βιντεοσκόπηση του μαθήματος. Ο αριθμός των μαθημάτων που προσφέρθηκε από μέλη ΔΕΠ ήταν 34 για πλήρη μαθήματα και 44 για μαθήματα A- δηλαδή παροχής μόνο διδακτικού υλικού.

Με δεδομένα ότι η αναζήτηση δεσμεύσεων από τα μέλη ΔΕΠ αφορούσε κυρίως τα μαθήματα A+ και το γεγονός ότι στο σύστημα ασύγχρονης τηλεκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας είναι ανηρτημένα πάνω από 750 μαθήματα με πολύ πλούσιο εκπαιδευτικό υλικό, στην τελική πρόταση που κατατέθηκε καθορίστηκε η ανάπτυξη 34 μαθημάτων A+ και 250 μαθημάτων A-. Στο πλήθος αυτό των μαθημάτων συνετέλεσε και ο περιορισμός της πρόσκληση, σύμφωνα με τον οποίο τα μαθήματα A+ δεν μπορούσαν να υπερβαίνουν το 20% των συνολικών μαθημάτων. Όπως αποδείχθηκε στην συνέχεια, ο περιορισμός αυτός δημιούργησε πολλά προβλήματα σε αρκετά ιδρύματα με αποτέλεσμα να αμβλυνθεί από την Διαχειριστική Αρχή σε 40%.

# Υλοποίηση της πράξης

Με την έναρξη της υλοποίησης, η ΔΑ δημιούργησε μια γραμμική σχέση ανάμεσα στα προς υλοποίηση μαθήματα και τον προϋπολογισμό του Έργου. Η σχέση αυτή δεν λάμβανε καθόλου υπ όψιν της:

- τα ανελαστικά έξοδα που αφορούσαν την αγορά και εγκατάσταση του αναγκαίου εξοπλισμού,
- την εκπαίδευση του προσωπικού για την ανάπτυξη των μαθημάτων και
- την εκπόνηση των προτύπων ανάπτυξης και διαδικασιών επεξεργασίας του υλικού.

Ως αποτέλεσμα, στην ακραία περίπτωση κατά την οποία θα αναπτυσσόταν ένα μόνο μάθημα A- και ένα μάθημα A+, ο προϋπολογισμός δεν θα επαρκούσε ούτε για την αγορά του 1/5 του εξοπλισμού. Η στρέβλωση αυτή προκάλεσε πολλά προβλήματα στην πορεία του έργου.

Επιπλέον, το μεγάλο διάστημα που μεσολάβησε από την υποβολή της πρότασης μέχρι την έγκριση και την έναρξη υλοποίησης (περίπου δύο χρόνια) οδήγησε σε προβλήματα σχετικά με τις δεσμεύσεις ανάπτυξης μαθημάτων εκ μέρους των μελών ΔΕΠ:

- κάποια μέλη ΔΕΠ συνταξιοδοτήθηκαν
- κάποια άλλα άλλαξαν Τμήμα
- ορισμένα από προσφερόμενα μαθήματα έπαψαν να προσφέρονται πλέον από τα αντίστοιχα Τμήματα
- ακόμη και ολόκληρα Τμήματα συγχωνεύτηκαν μέσω του σχεδίου Αθηνά.

Οι αλλαγές αυτές απαιτούσαν την εκ νέου προσέγγιση μελών ΔΕΠ για την προσφορά μαθημάτων.

Παράλληλα εμφανίστηκε έντονο το φαινόμενο της άρνησης παραχώρησης μαθημάτων κατηγορίας A-, ακόμη και σε περιπτώσεις που δεν υπήρχαν θέματα παραβίασης δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας. Πράγματι μέχρι και το πέρας του έργου, μόλις 6 μαθήματα A- έγινε κατορθωτό να υλοποιηθούν. Η παντελής έλλειψη κινήτρων από την πράξη για την παραχώρηση μαθημάτων A- έπαιξε σημαντικό ρόλο στην μη συμμετοχή πολλών μελών ΔΕΠ στα μαθήματα A-.

Αντίθετα, η προσφορά για μαθήματα A+ ήταν ικανοποιητική. Όταν μετά την αναμόρφωση του Τεχνικού Δελτίου ο περιορισμός του 20% των μαθημάτων A+ έγινε 40%, στην αναμόρφωση της συγκεκριμένης Πράξης περιελήφθησαν πλέον 55 μαθήματα A+ και 84 μαθήματα A-. Ο στόχος των 55 αυτών μαθημάτων A+ επετεύχθη κυρίως λόγω των κινήτρων που εδίδοντο για τα μαθήματα αυτά.

Πρέπει να τονισθεί στο σημείο αυτό η αμέριστη συμπαράσταση των Πρυτανικών Αρχών του Πανεπιστημίου προς το Έργο:

- παρεμβάσεις σε όλες τις ημερίδες ευαισθητοποίησης του προγράμματος
- ενημέρωση των μελών ΔΕΠ για την αναγκαιότητα του έργου για το Πανεπιστήμιο
- πλήρη υποστήριξη του έργου από υπηρεσίες του Πανεπιστημίου, όπως το Γραφείο Δημοσίων Σχέσεων, τη Διεύθυνση Γραμματειών (για την προσαρμογή των ωρολογίων προγραμμάτων στις ανάγκες του Έργου)
- παραχώρηση αιθουσών για τις ημερίδες και συνεντεύξεις τύπου και
- διάδοση των αποτελεσμάτων του έργου στα μέσα ενημέρωσης.

## Αξιολόγηση των Αποτελεσμάτων

Παρά τα προβλήματα που εμφανίσθηκαν κατά την υλοποίηση της Πράξης, η ποιότητα των μαθημάτων που αναπτύχθηκαν ήταν πολύ υψηλή. Η ανάπτυξη δικτυακής πύλης ειδικά για το έργο (<http://opencourses.uom.gr>) μας έδωσε την δυνατότητα να διαμορφώσουμε μια πύλη ειδικά προσαρμοσμένη στις ανάγκες του έργου, χωρίς τυχόν περιορισμούς που θα προήρχοντο από άλλους τύπου ιστοχώρους.

Όσον αφορά τη βιντεοσκόπηση των μαθημάτων, η υψηλή ευκρίνεια που χρησιμοποιήθηκε και η ευρεία συμβατότητα της εικονορροής σε όλες τις διαθέσιμες πλατφόρμες (από κινητά τηλέφωνα, ταμπλέτες και φορητούς υπολογιστές, μέχρι υπολογιστές γραφείου) συνετέλεσε στην έκφραση πολύ ικανοποιητικών σχολίων από τους χρήστες της υπηρεσίας που είχαν την ευκαιρία να την χρησιμοποιήσουν ήδη. Επιπλέον, η υψηλή ευκρίνεια επέτρεψε την πλήρη καταγραφή του πίνακα, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες ο διδάσκων δεν χρησιμοποιεί διαφάνειες αλλά γράφει απ' ευθείας στον πίνακα. Ακόμη και σε αυτές τις περιπτώσεις, όμως, ζητήθηκε από τους διδάσκοντες να παραδώσουν μια δέσμη διαφανειών ανά ενότητα, έτσι ώστε να διευκολύνεται ο σπουδαστής την αναζήτηση και παρακολούθηση συγκεκριμένου μέρους της ύλης.

Η απήχηση των μαθημάτων γίνεται εμφανής και από τα στατιστικά χρήσης της υπηρεσίας πριν ακόμη ολοκληρωθεί η ανάρτηση όλων των μαθημάτων. Αν και η προσφορά των ανοικτών μαθημάτων απευθύνεται κυρίως στο ευρύ κοινό, είναι πολλοί οι φοιτητές του Πανεπιστημίου που παρακολουθούν μαθήματα που έχουν ίσως χάσει ή επαναλαμβάνουν από τον υπολογιστή τους την παρακολούθηση μιας ενότητας μαθήματος που τυχόν δεν έχουν κατανοήσει πλήρως. Η επιτυχία, βεβαίως, του εγχειρήματος της Πράξης θα φανεί καλύτερα σε βάθος χρόνου, αλλά οι πρώτες ενδείξεις είναι πολύ ενθαρρυντικές.

## Συμπεράσματα – Προτάσεις

Ένα από τα βασικότερα προβλήματα της Πράξης ήταν η εξάρτηση του προϋπολογισμού αποκλειστικά και μόνο από τον αριθμό των μαθημάτων, χωρίς να λαμβάνει υπ' όψιν τις ανελαστικές δαπάνες που αφορούσαν τις προπαρασκευαστικές ενέργειες πριν την βιντεοσκόπηση του πρώτου ακόμη μαθήματος. Παρόμοιες πράξεις στο μέλλον θα πρέπει να διαχωρίζουν την ανάπτυξη της υποδομής, τόσο υλικοτεχνικής, όσο και διαχειριστικής, από αυτή καθεαυτή την παραγωγή του τελικού «προϊόντος».

Μια επίσης σημαντική παράμετρος παρομοίων έργων που εμπλέκουν πολλαπλό ανθρώπινο δυναμικό, είναι η παροχή περισσότερων κινήτρων, όχι απαραίτητως χρηματικών, προς όσους αφιερώνουν μεγάλο μέρος του χρόνου τους στην επιτυχή έκβαση των πράξεων.

Τέλος, η ανάγκη υιοθέτησης ιδρυματικής πολιτικής για παροχή Ανοικτής Γνώσης σε όλους θα συμβάλλει αφενός στην εναρμόνιση με τις διεθνείς πρακτικές και τεχνολογικές τάσεις των περισσότερων Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων αφετέρου δε στην προσφορά του Πανεπιστημίου Μακεδονίας στην κοινωνία, με έμπρακτες δράσεις που προωθούν την εξωστρέφεια και συνάδουν στις κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές. Σε αυτή τη νέα διαμορφούμενη κατάσταση υπάρχει η ανάγκη για περισσότερη Ανοικτή γνώση σε όλους, με εύκολη πρόσβαση για τη συνεχή και δια βίου εκπαίδευση.